

ОСКАР ВАЙЛЬД ЯК ПЕРСОНАЛІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОСТОРУ АНГЛІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті досліджується творчість Оскара Вайльда та її актуальність у сучасному літературному середовищі. Розглядається вплив його творчості на формування літературного та культурного простору Англії кінця ХІХ – початку ХХ століття. Через призму творчості митця підіймаються важливі теми сучасності, такі як мораль, ідентичність, іронія, сарказм та своєрідність літератури.

Ключові слова: літературний простір, творчість, казкар, естетичні погляди.

The article examines the work of Oscar Wilde and its relevance in the modern literary environment. His influence on the formation of the literary and cultural space of England in the late XIX - early XX centuries is considered. Through the prism of the artist's work, important topics of our time, such as morality, identity, irony, sarcasm and originality of literature, are considered.

Key words: literary space, creativity, storyteller, aesthetic views.

Оскар Вайльд і його творчість залишаються актуальними, оскільки це допомагає сучасному читачеві, зрозуміти життя Англії того періоду та як талановиті письменники вплинули на формування сучасного літературного та культурного простору. Митець своєю гострою критикою суспільства, естетичними поглядами та винятковими творами, продовжує надихати і стимулювати обговорення важливих питань сучасності, таких як мораль, ідентичність, іронія, сарказм і поглядів на своєрідність літератури.

Творчість талановитого письменника Англії кінця ХІХ – початку ХХ століття завжди викликає науковий інтерес в контексті загального розвитку англійської літератури цього періоду. Це зумовлює і мету нашого дослідження.

Картина літературного періоду кінця ХІХ – початку ХХ століття багатогранна та розмаїта. Характеризується наявністю різних літературних течій і напрямів. В літературі цього періоду співіснують такі літературні напрями, як реалізм, неоромантизм, натуралізм і інші.

Англійський декаданс дістав своє своєрідне вираження в естетизмі, представники якого відстоювали теорію «мистецтва для мистецтва» [3, с. 154]. Прихильники естетизму, які групувалися в 1890-ті роки навколо Оскара Вайльда, проповідували культ Краси, говорили про самоцінність художньої творчості, її незалежність від політичних і суспільних проблем. Своєрідними гаслами естетів стали судження, висловлені письменником у передмові до

роману «Портрет Доріана Грея»: «Немає книг моральних або аморальних. Є книги добре написані або написані погано»; «Будь-яке мистецтво абсолютно марне» [1, с. 4].

У англійській літературі кінця XIX ст. розвиваються течії, що відображають кризу буржуазної культури (натуралізм, декаданс) і течії реалістичні, пов'язані зі зростаючим робітничим рухом і загальною демократичною опозицією.

Тенденції натуралізму проявилися у творчості низки англійських письменників – Джорджа Гіссінга, Арнольда Беннета, Джорджа Мура тощо.

Англійський декаданс набув специфічної форми естетизму і дістав своє вираження в теоретичних висловлюваннях В. Патера, А. Саймонса і О. Вайльда.

Оскар Вайльд був відомим англійським письменником, драматургом і естетом, чий талант та інтелект дорівнювали його особливому образу ексцентричного стилю життя. Його творча спадщина, в рамках якої відзначалися вишуканість і тонкий смак, осягала свою вищу точку у літературних творах, які були насичені витонченими жартами, розкішними описами та виразними діалогами.

Одним із найвідоміших творів митця вважається роман «Портрет Доріана Грея», який був опублікований у 1890 році. Цей літературний шедевр розкриває історію молодого красеня на ім'я Доріан Грей, який переживає закоханість у власний портрет, створений його близьким приятелем та художником Базіль Холлуордом.

Леді Нарборо висловлює свою думку Доріану в XV розділі роману, «Ви не можете бути поганим – це видно по вашому обличчю» [1, с. 216].

З погляду форми роман досить традиційний для літератури XIX століття, зокрема манерою обговорення ідеологічних та етичних питань. Саме в ідеології та етиці закладені ті риси роману, які зробили його настільки популярним серед читачів і критиків XX століття, спонукавши їх досліджувати актуальні питання, такі як моральність, сенс життя, суб'єктність та маргінальність в літературі.

Після аналізу роману всі читачі виявлять у ньому моральні аспекти, які, незалежно від їхнього характеру, відповідають істині, оскільки автор вдався до вкладення різноманітних концепцій у свій твір. Одна з головних ідей полягає в тому, щоб зіставити красу зовнішню і внутрішню, і довести, що неподобство душі неможливо приховати під красивою оболонкою. Друга, більш провокаційна, передумова полягає в тому, щоб показати безкарність людей з вищого суспільства. Критики звинувачували митця за наклеп на еліту вікторіанської Англії, водночас сам письменник запевняв, що кожна людина побачить у його творі лише те, що ближче їй самій.

У англійській літературі кінця XIX – початку XX століття Оскар Вайльд стає відомим і як автор літературних казок: яскравих, виразних, талановитих.

Особливістю його казок є глибокий моральний зміст. Письменник-казкар в алегоричній формі змальовує зіткнення героїв, носіїв високих гуманістичних ідеалів, таких як дружба, кохання, вірність, самовідданість зі світом корисливості. Казкова форма надає письменникові можливість чітко і яскраво відобразити складні філософські питання та приховані конфлікти, які існують у суспільстві та залишаються непоміченими у повсякденному житті.

Головна риса, яка надає його казкам неповторної «вайльдівської» своєрідності, – це роль, яку відіграє в них парадоксальна форма вираження думки. Багато критиків вважають парадоксальність його простою грою слів. В основі багатьох парадоксів лежить скептичне ставлення письменника до цілої низки загальноприйнятих етичних та естетичних норм. Завданням парадоксів автора є те, що називаючи речі своїми іменами, виявляється лицемірство. Він часто використовує у своїх казках прийом контрастного протиставлення [2, с. 25].

У своїх творах письменник надзвичайно майстерно і фахово використовує порівняння, метафори та епітети. Лексичний ряд казок визначений єдиною системою і повторюваними словами. Синтаксис казок та інтонація – прості та виразні. Мова творів характеризується простотою і точністю, однак вона відрізняється високим рівнем лексичної різноманітності. Письменник використовує багатий арсенал лексичних одиниць, що сприяє підвищенню експресивності та насиченості тексту. Також в стилі автора зустрічаються численні ідіоми та вирази, які надають тексту додаткової виразності та оригінальності. Інтонація казок змінюється від м'якого ліризму та іронії до сентиментальності та сарказму.

У казках літератора простежується критика відносно верхівки суспільства та їхнього глибокого занурення в безконтрольне бажання до матеріальних надбань, що виступають у ролі центрального мотиву в їхньому житті. Водночас, літературні шедеври акцентують увагу на важливості благородних вчинків, гуманізму та співчуття до страждених, підкреслюючи прояви душевності, як найвищу цінність у людині.

Відтак, Оскар Вайльд – надзвичайно важлива та цікава постать в літературному просторі Англії кінця XIX – початку XX століття. Він визначив новий естетичний напрямок в літературі і мистецтві, ставши символом естетичної революції того часу. Вайльд був не лише видатним письменником, але й яскравою особистістю, яка привертала увагу громадськості своєю гострою іронією та нестандартними поглядами на життя.

Сьогодні письменник залишається важливою фігурою для вивчення і розуміння літературної історії Англії. Він перетворив літературну сцену свого часу і залишив назавжди свій слід у світовій культурі. Оскар Вайльд – це не лише письменник, але й символ креативності, індивідуалізму та сміливості в мистецтві та житті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вайльд О. Портрет Доріана Грея: роман. Київ: Шк., 2003. 270с.
2. Міщук В. Своєрідність естетизму Оскара Вайльда. *Відродження*. 2019. №8. С.21–27.
3. Онацький Є. Оскар Вайльд – геній парадоксу. Чикаго: Українсько-америк. вид. спілка, 2019. 300с.
4. Соколянський М. Оскар Уайльд: Нарис творчості. Київ: Либідь, 2015. 319с.
5. Mason, Stuart. Oscar Wilde: Art and Morality - A Defense of “The Picture of Dorian Gray.” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.gutenberg.org/files/33689/33689-h/33689-h.htm#BIBLIOGRAPHY> (дата звернення: 30.09.2023)

Науковий керівник кандидатка філологічних наук, доцентка Горбонос О.В.